

О.С. Оберемко, студентка
Харківський національний економічний університет
м.Харків, Україна
lele4ka_mase4ka@mail.ru
науковий керівник к.е.н., доц. Гриневич Л.В.

СУТЬ ТА ЗНАЧЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙ В УМОВАХ РОЗВИТКУ РИНКОВОЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Передумовою розвитку економіки є висока інвестиційна активність. Вона досягається шляхом збільшення реалізованих інвестиційних ресурсів і найбільш ефективного їхнього використання в пріоритетних секторах матеріального виробництва і соціальної сфери. Саме інвестиції формують виробничий потенціал на новій науково-технічній базі і визначають конкурентні позиції країн на світових ринках. Інвестиційна діяльність, а також сукупність практичних дій з реалізації інвестицій, є одним з основних засобів зростання національного доходу. Все це зумовлює необхідність визначення сутності інвестицій, а також визначення їх форм та видів. На сьогодні вивчення та аналіз інвестиційної діяльності є досить актуальною темою. Її актуальність пов'язана насамперед з розвитком інвестиційної діяльності в Україні, а також з тим, що до недавніх пір цьому питанню взагалі приділялось мало уваги. За умов планової економіки капітальні вкладення планувались і розподілялись централізовано, а в підприємств не було необхідності емітувати, а тим більше набувати цінні папери. З переходом до ринкових умов господарювання, ситуація докорінно змінилася: створюються нові суб'єкти господарської діяльності в формі господарських товариств, а отже, здійснюється вкладення в їх статутні фонди, підприємства для залучення додаткових коштів випускають акції та облігації, в розрахунках використовують векселі, досить актуальною проблемою є проблема оновлення основних засобів.

Відповідно до Закону України «Про інвестиційну діяльність» інвестиціями можуть бути всі види майнових і інтелектуальних цінностей, що вкладаються в об'єкти підприємницької та інших видів діяльності, в результаті якої створюється прибуток або досягається соціальний ефект.[4] Інвестиції можуть існувати в грошовій або матеріальній формах, у формі майнових прав та інших цінностей. Інвестиції у грошовій формі включають грошові кошти, цільові банківські вклади, паї і цінні папери. Інвестиції у матеріальній формі поділяються на рухоме і нерухоме майно. У ринковій економіці інвестиції відіграють надзвичайно важливу роль у розвитку національного виробництва. Завдяки їм здійснюється технічне переоснащення підприємств, поповнюються товарні запаси і вдосконалюється товар, здійснюються науково-дослідні роботи тощо. Саме поняття "інвестиції" є чи не найуживанішим поняттям в економічній літературі. Огляд періодичних видань, як зарубіжних, так і вітчизняних, свідчить про винятковий інтерес дослідників до цієї ключової економічної категорії. Але детальніший аналіз переконує нас у тому, що економічна наука на сьогодні не виробила універсального визначення категорії "інвестиції", яке відповідало б потребам як теорії, так і практики.

Починаючи з А. Маршалла, який приділив значну увагу інвестиціям у своїй знаменитій праці "Принципи економіки", вони стають предметом дослідження провідних економістів. Однією з найголовніших складових теорії Дж. Кейнса були інвестиції. Дж. Кейнс сформулював правило, яке зводиться до того, що " в будь-якому новому прирості сукупних доходів частка заощаджень зростає випереджальними темпами стосовно частки, яка споживається, а отже, забезпечується основа майбутніх інвестицій" . [3] Американські автори С. Фішер, Р. Дорнбуш і Р. Шмалензі стверджують, що інвестиції - "це витрати на створення нових потужностей з виробництва машин, фінансування житлового, промислового або сільськогосподарського будівництва, а також запасів". Коротко можна підсумувати, що наведені визначення поняття "інвестиції" є дещо спрощеними й не можуть охопити всі сфери застосування інвестицій.[3] Огляд праць вітчизняних авторів дає підстави стверджувати, що у визначенні поняття "інвестиції" у них не менше трактувань, ніж у зарубіжних авторів. Однією з помилок у вітчизняній літературі є ідентифікація поняття "інвестиції" з поняттям "капіталовкладення". Інвестиції розглядалися як вкладення капіталів у відтворення основних засобів. При цьому капітальні вкладення аналізувалися і як економічна категорія, і як процес, пов'язаний з рухом грошових коштів. На думку Г.В. Козаченко та інших, відповідно до Закону України "Інвестиції розглядаються з позиції їх економічного змісту, із погляду сфери виробництва". Проте в цьому визначенні, на їх погляд, не беруться до уваги тезавраційні інвестиції, тобто вкладення коштів в об'єкти, що не використовуються як засіб виробництва. Тому інвестиції

слід розглядати більш широко.[3] Аналіз інвестиційної діяльності припускає дослідження загальних основ і механізму здійснення інвестиційної діяльності як найважливішої складової ринкового господарювання, виявлення специфіки інвестиційних процесів в умовах розвитку ринкових відносин в Україні. Поняття «інвестиційна діяльність» визначається Законом України "Про інвестиційну діяльність" як сукупність практичних дій громадян, юридичних осіб і держави щодо реалізації інвестицій. [4] Отже інвестиційна діяльність визначається як процес обґрунтування і реалізації найбільш ефективних форм вкладення капіталу, спрямованих на розширення економічного потенціалу підприємства. Об'єктом інвестиційної діяльності може бути будь-яке майно, зокрема основні фонди та оборотні кошти в усіх галузях та сферах народного господарства; цінні папери; цільові грошові вклади; науково-технічна продукція; інтелектуальні цінності; інші об'єкти власності; майнові права. Важливу роль в інвестиційній діяльності відіграють основні суб'єкти та функціональні учасники. Які здійснюють цю діяльність і впливають на її результати. Суб'єктами інвестиційної діяльності (інвесторами й учасниками) можуть бути як громадяни, так і юридичні особи України й іноземних держав, а також держави в особі урядів. Учасники інвестиційної діяльності - громадяни та юридичні особи України, інших держав, що забезпечують реалізацію інвестицій як виконавці замовлень чи на підставі доручення інвестора.[2]

Науковий і практичний інтерес викликає класифікація інвестицій, яка наводиться в зарубіжній літературі, та її узагальнення з метою можливості використання у вітчизняній практиці. І.Бланк пропонує найбільш комплексну класифікацію інвестицій (рис. 1).

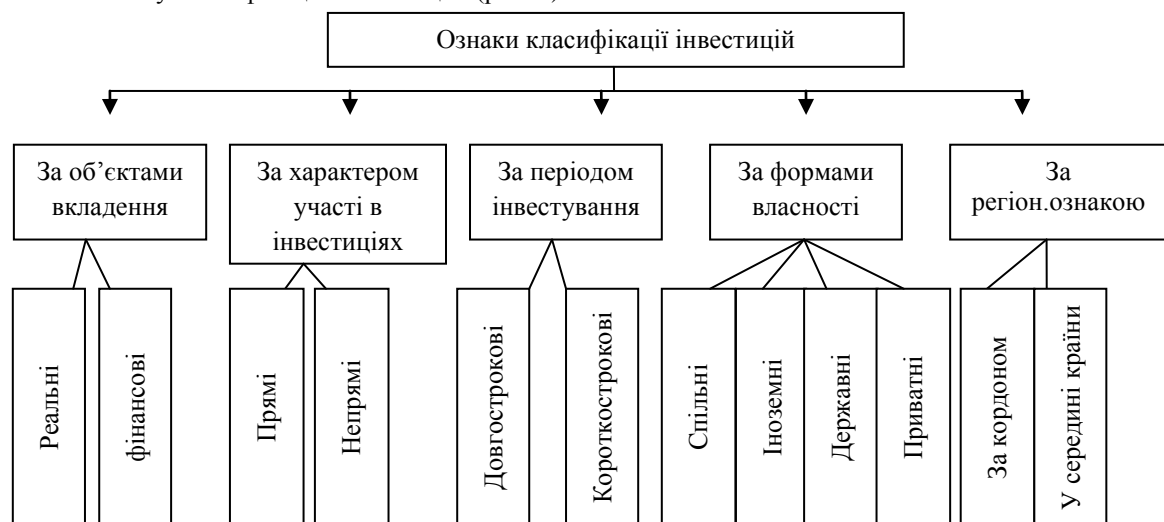

Рис1. Класифікація інвестицій за окремими ознаками

Перевага наведеної класифікації перед іншими полягає в тому, що вона дає справжнє уявлення про мету підприємства щодо інвестицій, але, по суті, ця класифікація характеризує інвестиційний портфель підприємства. Оптимізація портфеля з мінімізацією ризику та максимізацією отримання економічної вигоди (збільшення капіталу та доходу) є однією з найважливіших проблем на підприємстві [1].

Економічні перетворення, що відбуваються протягом останніх років в Україні, вимагають значних довгострокових вкладень капіталу, тобто інвестицій. З приводу визначення економічної сутності інвестицій до цього часу не має узгодженості серед вчених-економістів. Достатнє здійснення інвестицій, а також збалансування їх пропорцій в галузевому, відтворювальному, технологічному та інших аспектах, які забезпечать високий рівень продуктивності суспільної праці, неухильне економічне зростання та найповніше задоволення потреб суспільства, будуть можливими за умови активної співпраці між собою учасників інвестиційної діяльності, більш виважених підходів щодо оцінки здійснюваних проектів і їх результатів, а також при підтримці державою і обранні нею інвестиційної політики, спрямованої на заохочення інвестицій. З метою покращення економічної ситуації, що склалась в даний час на Україні, необхідно більше уваги і зусиль спрямувати на розвиток і вдосконалення інвестиційної діяльності. Адже від того, яку інвестиційну політику обере керівництво країни, залежатиме її майбутнє. Інвестиції є основою розвитку підприємств, окремих галузей та економіки країни в цілому. Від вміння інвестувати залежать розквіт чи занепад власною виробництва, можливості вирішення соціальних і екологічних проблем, сучасний рівень і потенційний динамізм фізичного, фінансового і людського капіталів.

Список літератури: 1.Бланк І.О. Основи інвестиційного менеджменту.- К: Ельга – Н, Ніка-Центр,2001. 2.Гриньова В.М. Проблеми розвитку інвестиційної діяльності. Монографія./ за заг. Ред. Гриньової В.М.- Харків: Вид. ХДЕУ,2002. – 464с. 3.Гриньова В.М., Корда В.О. Інвестування.-2-ге вид.,доправ. і доп.- Х:ВД «ІНЖЕК»,2004.- 404с. 4.Закон України «Про інвестиційну діяльність» від 15.09.1991 з наступними змінами і доповненнями.//Галицькі контракти. – 1996. - №22.- 69с. 5.Пересада А.А. Інвестиційний процес в Україні. – К:Лібра,1998.